

Posudek diplomové práce Lukáše Sedláčka „ON THE GROWING AWARENESS OF AN EUROPEAN IDENTITY“, Praha 2006

„Společné evropské hodnoty“ a společně sdílená „evropská identita“ jsou slovní spojení, která slyšíme často z úst stoupenců i odpůrců dalšího pokračování procesu evropské integrace. Lukáš Sedláček se rozhodl zjistit, jaký obsah se za těmito pojmy skrývá a výsledky svého zkoumání nyní předkládá ve formě zdařilé diplomové práce.

První kapitoly shrnují názory dosavadní zahraniční literatury na otázky definování Evropy a evropské identity a evropských hodnot; z českých myslitelů se v této souvislosti zabývá především Václavem Havlem a Janem Patočkou z jehož díla Havel namnoze vychází a dále je rozvíjí. Již z těchto stránek jasně vyplývá nevyjasněnost rozebíraných pojmů a autor správně poukazuje i na skeptické postoje některých historiků a filozofů, kteří je výslovně odmítají používat i rozebírat. Tomu konce konců odpovídají také dále citované pokusy o definici Evropy a jejích hodnot užívané v oficiálních dokumentech evropských institucí. Je skutečně zábavné sledovat, s jakou úzkostlivostí se jejich autoři vyhýbají jasnému vyjádření na toto téma. Jejich opatrnost vyplývá zřejmě ze snahy o dodržení „politické korektnosti“. Naprostá většina historiků se totiž shoduje ve vysokém ocenění antického a křesťanského dědictví při formování tváře současné Evropy, což naráží na odpor některých levicově orientovaných politiků a vyvolává obavy z reakce stále rostoucího počtu imigrantů především z islámského světa. Nejznámějším příkladem tohoto druhu je vypuštění zmínky o křesťanství z preambule evropské ústavní smlouvy.

Vedle toho ale z autorem předkládaného přehledu vyplývá i druhý možný závěr, totiž že právě tato nejednoznačnost a nemožnost jasného definování Evropy je vlastně její skutečnou podstatou a paradoxně právě ona jí definuje nejlépe.

Navzdory nejednoznačnosti evropské identity ale – jak autor dále dokládá podle výsledků výzkumů veřejného mínění – neustále vzrůstá počet lidí, kteří se k ní hlásí.

Za zvláště aktuální v této souvislosti považují pasáže uvažující o vztahu mezi identitou národní a evropskou. Právě obavy ze zániku národní identity, které hrozí „rozpuštění“ ve sjednocené Evropě patří k nejčastějším euroskeptickým argumentům. Sedláček se v tomto případě jednoznačně staví na stranu autorů dokazujících, že obě identity mohou bez větších problémů existovat vedle sebe. Možná by stálo zato, rozebrat podrobněji rozdíl mezi národním cítěním (identitou) a národním státem. Obávám se totiž, že pod hlavičkou národního cítění a vlastenectví nejde mnohdy o nic jiného než o zájmy národních států, resp. jejich vládnoucích elit.

Ve vyznění diplomové práce se autor jeví jako optimista věřící v další pokračování sjednocování a v obecné přijetí nadnárodní evropské identity. To ukazuje mj. na diskusích o společných

evropských symbolech (vlajce a hymně) , které zpočátku narážely na odpor, ale nyní jsou přijímány bezproblémově.

Lukáš Sedláček prokázal schopnosti pracovat samostatně s prameny i s literaturou a jeho práce splňuje všechny podmínky k tomu, aby byla připuštěna k obhajobě. Navrhuji její hodnocení stupně výborně. Pokud bude autor uvažovat o její publikaci doporučoval bych kromě zamyšlení nad pojmem národního státu i rozbor vlivu „nefilozofických“ a „nehistorických“ elementů na přijímání evropské identity. Možná, že zavedení eura a otevření hranic (resp. volný průchod pro občany zemí Evropské unie a pasové přepážky pro ostatní na letištích evropských měst) má pro většinu obyvatelstva větší váhu než naše intelektuální diskuse o historických a kulturních kořenech evropské jednoty. Měli bychom, se ale nicméně snažit, aby také tyto debaty pronikly k většímu okruhu čtenářů a posluchačů.

Praha 21. 6. 2006

PhDr. Jiří Rak